

Geoffrey CANADA: *Pěst – pálka – nůž – pistole* (ukázka)

Mařa 1997 (přeložila Martina Löflerová)

Může se diskutovat o tom, zda byla Amerika vždy zemí holdující násilí, ale faktem zůstává, že za poslední desetiletí a půl se Američané v rekordních počtech navzájem masakrují v něčem, co se nedá nazvat jinak než americká tajná válka proti, sobě samým. Hlavními oběťmi této války jsou děti. Nadace na ochranu dětí ve své Ročence o postavení amerických dětí 1994 uvádí: „Mezi lety 1979 —1991 bylo zastřeleno skoro 50 000 amerických dětí. Na bojištích Ameriky bylo vinou střelných zbraní zabito více dětí nežli amerických vojáků na bojištích Vietnamu.“ Skutečnost, že bylo dovoleno, aby se tato válka vymkla z rukou, má hodně co dělat s tím, či děti činí většinu z těchto padesáti tisíc. Koncem sedmdesátých a osmdesátých let se věřilo, že oběti pocházejí takřka výlučně z chudých vrstev a menšin. V současnosti je už jasné, že zastřelené děti mohou být stejně tak bílé a mohou patřit k dělnickým či středním vrstvám. Tento fakt zvedl novou vlnu celonárodní pozornosti a nové volání po akci.

Střelné zbraně přispěly k nárůstu tohoto masakrování obrovským způsobem. Podle odhadů ATF obíhá touto zemí v současnosti šedesát šest milionů střelných zbraní a každý rok se vyrobí další dva miliony. Ziskuchtiví výrobci zbraní a nedostatečné vládní regulace pomohli v naší zemi vytvořit krizi nepředstavitelných rozměrů.

S obavami sleduji, jak se jeden za druhým objevují návrhy, jež by měly jednorázově vyřešit problém násilí mezi americkou mládeží. Výkup použitých zbraní, tvrdší rozsudky pro mládež přistiženou se zbraní, výcvikové tábory (boot camp — převýchovný tábor s polovojenským režimem, obvykle využívaný u mladých delikventů jako poslední šance před nepodmíněným trestem ve vězení), rychle působící konfliktní poradenství, detektory kovů ve školách — nápady neberou konce, ale složitost tématu násilí je ignorována a smrt si vybírá stále větší daň.

Potíž je i v tom, že se většina nynějších politiků vyhýbá problému dostupnosti zbraní. Mladí lidé ve velkoměstech vědí, že tady zuří válka; miliony z nich se náhodně nebo záměrně zapletly do jedné z mnoha malých bitev, jež vytvářejí válku na ulicích Ameriky. Většina z nich chce přežít, ale cenou, kterou za to musí zaplatit, je každodenní připravenost „zabít nebo být zabit“.

Zároveň s počtem zbraní dostupných mladým lidem roste i pravděpodobnost, že budou při konfrontaci usmrceni. Hodně z nich si spočítalo, že nejjistější způsob jak nebyť postřelen je střílet první. Pokud žijete ve válečné zóně, pak je logické mít zbraň na ochranu, zvláště když se dospělí, policie i rodiče zdají být neschopni vás ochránit. Většina lidí, o kterých vím, že nosí zbraň, tak činí kvůli sebeobraně. Nechtějí se stát oběťmi a zdá se jim, že jediný způsob jak mít v boji šanci, je vlastnit zbraň. Nepsané zákony, hovořící o tom, kdy máš střílet nebo za jakých podmínek může někdo jiný střílet na tebe, jsou nejasné. Někde to začne fyzickým konfliktem, jinde těžkou verbální urážkou nebo křivým pohledem a na některých místech můžete být zastřeleni prostě jen proto, že tam jste.

Zamyslete se nad tím. Jsou tady desítky tisíc dětí se zbraněmi, které se pokoušejí chránit své životy, ale neexistují žádná přesná pravidla, kterými by se mohly řídit. Není to jako na Divokém Západě, kde jste se postavili před svého soupeře a řekli: „Tas!“ V dnešní době na vás někdo zařve, zakleje a pak vás odpráskne, anebo vás prostě odpráskne rovnou. Že nepsané zákony mizí, jsem pochopil, když jsem slyšel děti říkat „Raději ve dvanácti k soudu než v šesti na hřbitov.“ Na ulici to má jasný význam: učíš preventivní opatření, střílej první, i když si nejseš jist, je-li tvůj život v té chvíli ohrožen. Máš větší šanci přežít, a jestli tě zatknou a odsoudí, aspoň budeš žít. Postup je následující: hlavně přežij, i za cenu, že budeš muset někoho zabít, a pak se postaráš o zbytek.

Spousta našich mladých lidí žije v krutých, zlých a násilných podmínkách. Reagují, jako jsem v jejich věku reagoval i já: se svými rodiči, učiteli či jinými dospělými o tom neustálém nebezpečí, v němž žijí, prostě nemluví. Cvičí se v přežití sami nebo hledají rady u svých vrstevníků, případně starších dětí.

Je pro mne těžké zapomenout na to, jak násilný může být dětský svět...

Mladí lidé jsou zbraněmi fascinováni. Pro mnohé z nich, zvláště pro kluky z chudých čtvrtí velkoměst, jsou zbraně součástí dospívání. Je pro ně stejně tak důležité znát rozdíl mezi Tech 9 a Uzi, jako bylo pro moje vrstevníky důležité znát rozdíl mezi Chevroletem a Buickem.

A když se jednou mladému člověku dostane do ruky zbraň, je ve velkém pokušení ji použít. Jakmile ji jednou potězkáte, stává se pro vás jednoduše nástrojem. A jen málokdo odolá pokušení nový nástroj použít. Zdá se, že nám lidská přirozenost nařizuje, abychom jej okamžitě vyzkoušeli, ať už je to toaster, překapávač nebo kolo. A tak je pokušení pro děti, vlastníci zbraně, skoro neodolatelné. Chtějí zkusit, jaký je to pocit. Jaký má zvuk. Kolik škody nadělá? Jak rychle střelí? Kde ji můžete schovat? Jak rychle ji dokážete vytáhnout, zamířit a vystřelit? Pokaždé, když v novinách čtu o dítěti, které náhodou postřelilo jiné dítě, vzpomenu si, jak jsem cvičil se svým nožem. Moje chyba mě stála pořezaný prst — kdybych měl místo nože pistoli, mohl to být mrtvý přítel.

Mnohem nebezpečnější než to, že existují desetitisíce adolescentů, hrajících si se zbraněmi, je psychologický účinek, jenž má na tyto děti vlastnění pistole. Pokud jde o násilí, nežli se zbraně staly běžnými, mezi mladými lidmi vřdycky existovaly určité meze. V dětství jsem si častokrát přál, abych mohl někomu oplatit ránu, ale neudělal jsem to, protože jsem věděl, že toho kluka nepřeperu, nebo jsem se bál jeho staršího bratra, anebo jeho přátel. Dokonce i když ke rvačce došlo, výsledek byl nejistý; mohl jsem stejně tak dobře prohrát nebo vyhrát, s monoklem či vyraženým zubem. Jak vyrůstáme a stáváme se citlivějšími, zjišťujeme, že v násilí existuje systém zábran a rovnováhy, začínáme spojovat možnost násilného činu s jeho případnými následky. Někdy, třebaže je těžké to přijmout, jsme nuceni se smířit s výsměchem a nadávkami a žít dál.

Děti se zbraněmi často nevidí meze své moci. Nikdy nenarazily na přirozené zábrany, se kterými jsme se v dětství setkávali my, kdy reakce na těžkosti každodenního života na ulici u mnohých z nás mírnil zlomený nos nebo vyražený zub. Dnešní děti se zbraněmi až příliš často poznají hranice své moci teprve tehdy, když umírají. Mít zbraň znamená, že si můžete utvořit nová měřítká toho, co si k vám ostatní mohou či nemohou dovolit. Když vás dříve někdo větší urazil, zavrčeli jste a pokračovali v chůzi. Ale pokud máte pistoli, pak se pravděpodobně zastavíte a postavíte se mu. A nemusíte si dělat starosti s přesilou, protože hluk pistole donutí skoro každého v panice utéci. Vlastnit zbraň se zdá být dokonalou formou ochrany. Na ulicích amerických velkoměst se může zdát, že tento druh osobní ochrany má smysl. Ale nemá. Vím to z vlastní zkušenosti.